

Det 8:e praxisseminariet 10.10.2013

Socialarbetares arbetssituation och arbetshälsa

Höstens praxisseminarium, som hölls i Helsingfors 10.10.2013, hade temat *Socialarbetares arbetssituation och arbetshälsa*. Temat diskuterades utifrån en nordisk jämförande studie som presenterades av professor Helena Blomberg-Kroll. Fil.mag. Mariella Lindén ledde en reflekterande diskussion. På eftermiddagen riktades fokus mot praktikforskningsstudierna för magisterstuderande i socialt arbete: studeranden Olof Cantell presenterade sin egen praktikforskningsprocess och representanter för Helsingfors, Borgå och Raseborgs städer samt SAMS presenterade sig för de nya praktikforskningsstuderandena med förslag till forskningsämnen. Närmare 40 personer deltog i seminariet som hölls i lilla festsalen i universitetets huvudbyggnad.

Finländska socialarbetares uppfattningar om sin arbetssituation och sina klienter var rubriken för Helena Blomberg-Krolls presentation, som byggde på en jämförande studie i Finland, Sverige, Norge och Danmark. Frågeställningarna gällde dels hur vanligt det är med arbetshälsoproblem bland nordiska socialarbetare och om det finns skillnader mellan länderna och dels vilka faktorer som påverkar socialarbetarnas arbetshälsa. Den delstudie som refererades hade fokus på arbetsbelastning och rollkonflikter och på hur socialarbetarna förhåller sig till sina klienter. (Se Saarinen & Blomberg & Kroll 2012.)

Trots att det sociala arbetets målsättningar och organisering är rätt likadan i de nordiska länderna så visar undersökningen att socialarbetarna i Finland upplever en större arbetsbelastning och mår sämre i sitt arbete än i de övriga nordiska länderna. Resultatet är bekymmersamt och forskarna frågar sig vad detta kan bero på. Kan en orsak vara den sämre ekonomisk-sociala situationen i Finland som ger en större klientmängd, fördjupade sociala problem och allt dystrare framtidsutsikter? Eller den kroniska bristen på socialarbetare i kommunerna? Eller arbetsplatsklimatet och/eller kulturella faktorer?

Finländska socialarbetares inställning till sina klienter visade sig i undersökningen också vara mer negativ än i de övriga nordiska länderna. Socialarbetare i alla nordiska länderna anser att den största orsaken till fattigdom ligger i ett orättvist samhälle, att de fattiga är offer för starkare befolkningsgruppers förtryck och att staten och politiska beslutsfattare inte vill eller kan hjälpa dem. Men socialarbetarna i Finland anser dessutom oftare än sina nordiska kolleger att klienterna också "har sig själva att skylla" för sin fattigdom. Resultaten från studien visar att det finns ett *visst* samband mellan arbetsstress och negativa klientattityder, vilket kan tyda på att finländska socialarbetare använder emotionell distans till klienterna som coping-strategi i sitt arbete.

Som helhet sett varierar arbetshälsan mellan enskilda socialarbetare och mellan olika sektorer inom det sociala området. Högre ålder och längre arbetserfarenhet ger ökat välbefinnande på jobbet. Kvinnliga socialarbetare är något mer belastade än manliga. Inre faktorer som stöder arbetshälsan är att kunna hantera ambivalenser, att ha en realistisk syn på arbetet, att känna och erkänna de egna gränserna, förmåga att särskilja mellan arbete och privatliv, humor, intuition och självförtroende och en genuin tro på arbetet är betydelsefullt (Meltti & Kara 2009, 32). Men arbetsohälsa har oftast samband med yttre faktorer. Enskilda socialarbetare kan inte förväntas ta "ansvar för sin arbetssituation". I Finland tas inte hänsyn till behörighet när det gäller arbetsuppgifter: behöriga och obehöriga socialarbetare utför samma uppgifter medan i de övriga nordiska länderna de behöriga utför de mer krävande uppgifter. De ständiga

strukturförändringarna i Finland upplevs som påfrestande. Introduktionen i arbetet är ytterst viktigt, speciellt för unga arbetstagare. Seminariepubliken diskuterade bl.a. utbildningens betydelse för synen på klientens ansvar för sin situation.

Mariella Lindén talade om yrkesinriktad kunskapsreflektion, som undervisas som ämnet "praktisk kunskap" eller "professionskunskap" vid några nordiska universitet, dock inte i Finland. Men liknande tankegångar finns också här t.ex. som handledning i arbetet.

Arrangör för praxisseminariet var *Den mångprofessionella Praxisarenan inom det sociala området* - ett samarbetsnätverk mellan kommunerna Borgå, Helsingfors, Esbo, Kyrkslätt och Raseborg, yrkeshögskolan Arcada, Svenska social- och kommunalhögskolan (SSKH) och institutionen för socialvetenskaper vid Helsingfors universitet samt som koordinator Mathilda Wrede-institutet vid Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området (FSKC).

- Bilagor: H. Blomberg-Krolls och M. Lindéns presentationer